

Sprookje voor Walther & Loes

(Bewaarders van de heksenwaag)

De aardige heks van Oudewater

Niet ver hier vandaan woont Lotte met haar broer Saul. Zij wonen aan een laan en hebben een grote tuin. Hun vader en moeder hebben het druk, druk, druk...; ze zijn veel weg en bellen nogal eens aan het einde van de middag op dat zij laat thuiskomen en dat Saul en Lotte een pizza moeten bestellen (of wat anders). Soms eten zij bij een oma die een eindje verderop woont of komt er een oppas. De oppas proberen zij altijd af te wimpelen: ‘Zeg, pap, ik ben al elf, bijna twaalf!’ roept Saul door de telefoon. ‘Ik kan heus wel op mijzelf passen.’

Wat hij er niet bij zegt, is dat de oppas een heel leuk meisje is van vijftien dat de baas over hem speelt en dat is méér dan hij verdragen kan. Hij weet niet of hij zich kinderachtig moet gedragen en haar plagen, of dat hij juist ‘groot’ moet doen en proberen haar te zoenen. Daar komt nog bij dat Lotte wel dóór heeft waarom haar broer zo raar doet als de oppas er is; en dus pest zij hem. ‘Moet je dat niet eerst aan de oppas vragen, Saul?’ Of: ‘Je moet niet denken dat zij je leuk vindt als je zó doet.....!’

Maar als er geen oppas is en hun ouders zijn er niet, gaan zij lol trappen. ‘Als de kat van huis is, dansen de muizen,’ zegt het spreekwoord. En dat doen Lotte en Saul ook. Als hun ouders van huis zijn, vieren zij feest. Zij nodigen hun vrienden en vriendinnen uit en bestellen

pizza's, roti's, taartjes, sliertjes, hamburgers en andere heerlijkheden. Een kratje cola gaat gemakkelijk op.

Op een dag kwam de oppas met een boek onder haar arm en zei tegen Lotte en Saul: 'Ik wil mijn boek lezen, dus jullie bedenken maar wat om te doen, als je mij maar niet stoort.'

'Welk boek heb je dan?' vroeg Saul.

'Een boek over een uil.'

'Is dat zo spannend?' vroeg Lotte.

De oppas knikte. 'Reuze spannend!'

'Dan gaat het zeker over seks,' zei Saul.

De oppas bloosde, maar ze zei: 'Nee, het gaat niet over seks. Tenminste niet heel veel.'

'Een beetje uilenseks...?' zei Saul pesterig.

De oppas maakte een gebaar alsof zij Saul met het boek een klap op zijn hoofd wilde geven.

'Lees ons dan maar voor,' zei Lotte.

De oppas had er geen zin in, maar zij plofte neer op de bank en Lotte en Saul gingen elk aan een kant van haar zitten.

'Jullie hebben toch een tuinhuisje?' vroeg de oppas.

'Ja,' zei Lotte, 'maar daar komt nooit iemand. Het is helemaal scheef gezakt. Papa zegt dat er een kapotte grasmaaier in staat. Waarom vraag je dat?'

'Luister! Het boek gaat over een uil en die heet Nestor.' De oppas sloeg het boek open en begon voor te lezen:

Opvallend was hoe het tuinhuisje een mysterieuze aantrekkingskracht op Nestor uitoefende, die uit niets te verklaren viel, al had Saul wel eens opgemerkt dat uilen ....

'Hé, zeg, komt er echt een Saul in dat boek voor, of neem je mij in de maling?' Saul probeerde in het boek te kijken, maar de oppas drukte het tegen haar buik.

'Luister nou maar,' zei de oppas en zij las verder:

... al had Saul wel eens opgemerkt dat uilen verzot waren op heksen en dat het hem niet zou verbazen als in het tuinhuisje ooit een heks had gewoond.

'De lucht van die hut bevalt me niet,' had hij daarbij gezegd.

Maar op Ezra's vraag wat hij dan rook, had hij geen antwoord gegeven.

‘Wie is Ezra?’ vroeg Lotte.

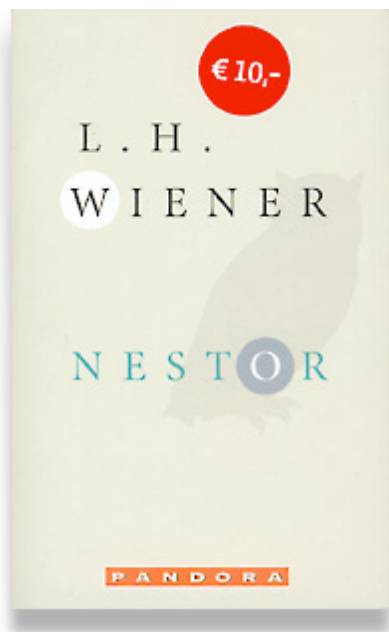
‘Ezra is de hoofdpersoon in het boek. Nestor is zijn uil.’

‘Ik ga in ons tuinhuisje kijken,’ zei Lotte. ‘Wie gaat er mee?’

‘Ik lees,’ zei de oppas. En Saul die zijn kans schoon zag even met de knappe oppas alleen te zijn, zei smalend: ‘Als er een heks zit, roep je maar.’ En hij schoof dicht tegen de oppas aan.

‘Wil je verder gaan met voorlezen?’

De oppas sloeg een arm om hem heen en boog zich over het boek.

Lotte ging de tuin in en zette koers naar het vervallen huisje dat helemaal achterin stond. Het was omgeven door stekelig struikgewas en in elkaar gegroeide boompjes, die verstikt werden door weelderige klimop. Zij keek overal of er een pad was of een opening in de struiken die doorgang gaf naar het huisje. Maar er was niets. Er moest in geen honderd jaar iemand geweest zijn. Lotte aarzelde. Waarom zou zij verder gaan? Saul zou haar uitlechten als zij onverrichterzake terug kwam. Die zat nu lekker op de bank aan de oppas te frunniken.

Waarom kwam er nooit een leuke jongen oppassen?

Zij zette voorzichtig een been in de struiken, deed haar armen beschermend voor haar hoofd en wierp zich naar voren. Zonder te kijken worstelde Lotte zich door de stekels en trok zich telkens los van takken die haar tegenhielden. Toen zij even tussen haar armen door keek, stond zij voor de deur van het huisje.

Zij bekeek zichzelf. Haar kleren waren gescheurd, haar handen zaten vol schrammen en toen zij met de rug van haar hand over haar voorhoofd wreef, zat er bloed op. ‘Goeie hemel,’ dacht zij. ‘Waarom doe ik dit? Ik lijk wel een indiaan op oorlogspad!’

De deur ging gemakkelijk open, maar piepte erg. Toen haar ogen aan het zwakke licht dat door de met spinrag bedekte ramen viel gewend waren, zag zij aan de tafel een oude vrouw zitten. Zij roerde in een potje dat op een ouderwets petroleumstel stond. Wat Lotte meteen opviel was dat er een grote bezem, die gemaakt was van een takkenbos aan een houten steel, op zijn kop tegen de schoorsteenmantel leunde. De oude vrouw leek wel wat op die bezem, met haar lange piekhaar dat in slierten langs haar hoofd viel en een heel dun lijf, waarmee zij kaarsrecht op haar stoel zat.

Er hing een vreemde, een beetje bedorven geur.....

‘Wie bent u?’ vroeg Lotte zachtjes. Zij keek om zich heen.

‘Ik ben Tante Germa,’ zei de vrouw. ‘Hoe ben je hier gekomen en wat kom je hier doen?’

Het klonk niet vriendelijk, maar de vrouw keek niet echt boos.

‘Ik ben Lotte en ik was nieuwsgierig, heel nieuwsgierig, toen ik dit huisje ontdekte helemaal achter in onze tuin. Dat had ik nooit eerder gezien.’

‘Ben jij Lotte de uil?’

‘Lotte den Uyl, met een “n” achter “de” een “y” in “uil”.’

‘Vroeger kwam hier altijd een uil,’ zei de vrouw en zij keek Lotte eens goed aan. ‘Jij lijkt toch wel wat op die uil. Het was een kerkuil. Hij was heel gelovig.’

Lotte wist niet of zij nu beledigd moest zijn of vereerd. De uil stond bekend als een zeer wijze vogel.

‘Het zijn misschien je oren,’ onderbrak de vrouw Lotte’s gedachtestroom. Instinctief greep Lotte naar haar oren die zij nooit eerder goed bekeken had. ‘Ga maar gauw naar huis voor de spiegel naar je oren kijken, meisje.’

‘Wat is die vreemde lucht, mevrouw? Komt die uit dat potje dat u aan het koken bent?’

‘Ik had gehoopt dat de uil zou komen in plaats van jij. Ik heb dringend uilenzeik nodig. Deze hier,’ zij wees naar de ketel die een beetje walmde, ‘is oud. Misschien wel tè oud. Maar je mag wel “Tante Germa” tegen mij zeggen, hoor. Ik spreek haast niemand. Maar misschien wil je hierin voor mij plassen?’

Geschrokken deed Lotte een stap naar achteren. ‘Plassen? Waarom?’

‘Je bent toch wel een echte uil, meisje, en ik heb dringen uilenzeik nodig. En je bent hier niet voor niets gekomen. Niets gebeurt voor niets, zeggen wij. Kom, plas hierin, als je wilt.’ Zij

haalde een grote, witte po met een zwarte rand onder de tafel vandaan en hield die voor Lotte, die nog een stap naar achteren deed.

De vrouw stond op van haar gammele stoel. Lotte draaide zich snel om en wilde weg. Weg hier!

‘Ho, meisje, ho! Kijk eens wat ik voor je heb.’

En weer won Lotte’s nieuwsgierigheid het van haar aandrang om weg te lopen. Zij draaide zich om en zag dat de vrouw een chocoladeletter in haar hand had. ‘Hier! Voor jou. Eerst even plassen en dan chocola smullen. Mmmm! Je mag hem helemaal opeten.’

Lotte aarzelde en stak haar hand uit naar de chocoladeletter. Je kunt wel raden welke letter dat was...? De L van Lotte.

‘Daar achter dat gordijn is de wc en daar mag je even in deze po plassen.’ Het vrouwtje duwde de po in Lotte’s handen.

Lotte wilde erg graag de chocoladeletter. Zij pakte de po aan en deed achter het gordijn haar rok omhoog en haar broek naar beneden. Het was lang geleden dat zij op een potje had gezeten. Die handigheid was zij allang kwijt. Zij zette haar voeten links en rechts van de grote po en zakte langzaam door haar knieën, tot haar billen de rand raakten. Zij zat. Even drukken en daar kwam de plas. Toen zij uitgeplast was, stond zij weer voorzichtig op, want zij was bang de po om te stoten. Zij deed haar broek omhoog en haar rok omlaag, pakte de po, sloeg het gordijn weg en kwam de kamer weer binnen. Daar stond het vrouwtje met een hoge puntmuts op en een glanzende mantel van rood fluweel om haar heen. Ze had een staf in haar hand die glansde als metaal en om haar vingers droeg zij ringen met schitterende stenen in allerlei kleuren.

‘Goeie hemel,’ dacht Lotte. ‘Het lijkt wel een tovenaars uit een sprookje.’ Zij gaf de goed gevulde po aan de vrouw, die er meteen met haar neus in ging en hardop snuffelde.

‘Mmmmm! Ruikt goed, meisje. Ruikt als uilenzeik. Nu gaan we kijken of het werkt!’

Zij draaide de po om boven de ketel die op het petroleumstel stond te pruttelen.

Lotte zag haar plas in de pruttelpot verdwijnen. Het geborrel en gesis namen toe. Er kwam een flinke rookwolk uit de ketel en een vieze geur verspreidde zich door het morsige kamertje van het tuinhuisje. De vrouw stond voor de pruttelpot te mompelen en hief plotseling haar beide armen omhoog. Uit het stafje in haar rechterhand spoten knetterende vonkjes. De vrouw riep iets onverstaanbaars en met een knal bolde een donkere rookwolk uit de ketel.

Lotte die met een grote hap van de chocoladeletter in haar mond had staan kijken, draaide zich nu om en verdween ongemerkt door de rook naar de deur, die knarsend openging. Zij keek niet om en trok met een ruk de deur achter zich dicht.

‘Pffff...!’ Zij knipperde met haar ogen tegen het licht, keek om zich heen en begon de terugtocht door de ineem gegroeide struiken en doornige heesters, met haar armen beschermend voor haar gezicht.

In het huis trof zij haar broer die er een beetje verhit uitzag, alsof hij gevochten had met jongens op straat.

‘Waar is de oppas?’ vroeg Lotte.

‘Van wie heb jij die chocoladeletter?’ vroeg Saul.

Lotte was nog niet bijgekomen van haar avontuur in het tuinhuisje en wist niet waar zij moest beginnen met vertellen.

Saul keek eens goed naar zijn zus en zag dat zij er erg verformfaaid uitzag: in haar haren zaten takjes, er liep een bloedspoor over haar wang, er zat een scheur in haar rok en zij rook vies.

‘Wat heb jij uitgespookt? Heb je met een heks gevochten?’ Hij keek weer naar haar hand. ‘En hoe kom je aan die chocoladeletter?’

‘Wat heb jij met de oppas gedaan? Waarom is zij weg?’

‘Jij eerst!’ zei Saul. ‘Jij ziet er het gekste uit.’ Hij streek met zijn vinger langs haar wang. Het bloedspoor was opgedroogd, maar er zat toch een rood vlekje op zijn vingertop en dat liet hij zijn zus zien. ‘Kijk! Bloed! Vertel jij nou maar eerst wat je beleefd hebt, en geef mij een hap van die chocoladeletter.’

‘Mond open,’ beval Lotte en zij stak het lange stuk van de L in zijn mond. ‘Bijten!’

Saul sloeg zijn kaken op elkaar. Zijn tanden drukten door de harde chocola heen en kauwend op een flink stuk zakte hij in een stoel.

Lotte was te opgewonden om ook te gaan zitten en heen en weer lopend door de huiskamer vertelde zij haar verhaal. Maar wat zij niet vertelde was dat zij op ....? Precies! Zij vertelde niet dat zij op de po geplast had. Daar schaamde zij zich voor en zij was bang dat Saul haar zou uitlachen.

‘Het is een heks!’ zei Saul. ‘Dat kan niet missen. Dan had Liza toch gelijk.’

‘Zei Liza dat er een heks in het tuinhuisje zit?’

‘Liza zei dat wat in een boek staat altijd een grond van waarheid heeft.’

‘Hebben jullie nog lang in dat boek gelezen?’

‘Mmmm...!’ Niet zo heel lang. ‘Zij wilde mij leren zoenen.’

‘Wat..?!’ Lotte sprong overeind van de stoel waar zij net op was gaan zitten.

‘Bemoei je nou maar niet met mijn zaken. Ga je nog eens naar het tuinhuisje? Die heks wil vast wel iets van je terug voor de chocoladeletter. Niets voor niets, zeggen heksen.’

‘Bemoei jij je dan ook maar niet met mijn zaken. Alsof jij iets van heksen afweet. Poeh! Je weet niet eens hoe je moet zoenen!’ Zij draaide zich om en ging de kamer uit.

Saul haalde zijn schouders op en dacht aan Liza.

Die nacht sliep Lotte onrustig. Ze werd steeds wakker omdat zij dacht dat er tegen het raam getikt werd. ‘O, hemeltje,’ dacht zij. ‘Daar is die vrouw uit het tuinhuisje...’ Maar dat kon toch helemaal niet? Lotte sliep boven in haar eigen kamertje. Zij had een raam en een deur naar een klein balkonnetje.

Daar hoorde zij het weer! Getik! Geschrokken stond Lotte op en liep op haar tenen naar het raam. Zij schoof het gordijn een stukje opzij en gluurde naar links, naar het balkon.

‘O, hemeltje,’ mompelde zij. ‘Daar staat dat mens. Tante Germa! Met haar bezem in haar hand. Wat moet ik doen?’

Zij zag dat de vrouw een lange, benige vinger uitstak en tegen het raam van de deur tikte.

Tik, tik, tik!

Het klonk dringend. Lotte aarzelde nog even, maar besloot naar de deur te gaan, het gordijn opzij te schuiven, en te gebaren dat de vrouw daar weg moest.

Met beide armen zwaaide Lotte naar de vrouw. Zo van: ‘Hoepel op!’

De vrouw deed alsof zij de gebaren van Lotte niet zag. Zij maakte met haar hand een draaiend gebaar, alsof zij een sleutel omdraaide. Dat betekende: ‘Doe open!’

Lotte schudde van ‘nee’.

Maar de vrouw greep in een zak van haar donkere mantel en haalde er een chocoladeletter uit: de letter S.

‘Voor je broertje!’ hoorde zij door de deur heen en hoewel zij niet kon liplezen, zag zij de mond van de vrouw het woord ‘Saul’ vormen.

Er zat niets anders op dan de deur open te maken.

‘Hè, hè, dat duurde lang. Je bent toch niet bang voor mij?’

‘Waarom komt u midden in de nacht. Dat is toch zeker doodeng?’

‘Luister,’ zei de vrouw. ‘Hier, een chocoladeletter voor je broer. Ik weet zeker dat hij er dol op is. Pak aan!’ Zij duwde Lotte de chocoladeletter in haar hand. ‘Geef die morgen aan je broer en kom nu met mij mee!’

Zij pakte de bezem en sloeg er één been overheen.

‘Ga erop zitten,’ zei ze en duwde Lotte op de bezemsteel. Meteen voelde Lotte dat haar voeten los van het balkon kwamen. Zij stegen een stukje tot boven het balkonhekje en met een arm van de vrouw om haar middel, zeilden zij door de tuin. Lotte hield haar adem in. Zij

maakten een rondje boven de vijver en Lotte zag in het maanlicht een van de karpers met zijn kop boven het water naar hun kijken.

‘Waar gaan wij heen?’ riep zij naar de vrouw, maar zij begonnen al te dalen. Zachtjes kwamen zij neer op het dak van het tuinhuisje naast de schoorsteen, waar een vies ruikend straaltje rook uitkwam.

‘Waarom hebt u mij meegenomen?’ Lotte was nog beduusd van de vliegreis op de bezem.

‘Je moet weer op de po,’ zei de vrouw. Ik heb nog meer van je plas nodig.

Lotte wilde protesteren, maar de vrouw duwde haar naar de schoorsteen.

‘Erdoor!’ commandeerde zij.

Lotte keek naar de schoorsteen en trok haar neus op.

‘Zeg, tante Germa, ik ben Zwarte Piet niet. Ik vertik het door die smerige schoorsteen te gaan.

De vrouw haalde haar smalle schouders op, mikte de bezem door de schoorsteen en trok een luik open. ‘Ga hier maar doorheen.’

Lotte keek door het luik en zag beneden een poef. Zij wurmde zich door het luik en hield zich aan haar vingers vast. Even keek zij nog naar tante Germa en zag de vrouw met een sprongetje in de schoorsteen verdwijnen. Zij hing precies boven de poef en liet zich vallen.

Zij kwam neer op haar voeten, gleed van de poef af en kwam op haar billen tot stilstand. Toen zij opkeek stond tante Germa met de po voor haar.

‘Hierin plassen. Je weet de weg.’

Lotte kwam overeind, ging rechtop staan en zei ferm: ‘Tante Germa, u bent een heks!’

‘Ja, ik ben heks,’ zei de vrouw. ‘Van geboorte. Mijn moeder was heks en mijn grootmoeder ook.’

‘En uw vader, was die ook heks?’

De vrouw lachte schril. ‘Welnee, heksen hebben geen vader.’

‘Maar hoe bent u dan geboren?’

‘Gewoon, van moeder op dochter. Heksen zijn mensen en toch géén mensen. Wij zijn min of meer tweeslachtig. Heb je dat al op school gehad?’

Lotte dacht na. Had zij dat op school gehad: ‘tweeslachtig’? Zij dacht van niet. Ze zat pas in groep zeven. Misschien volgend jaar in de hoogste groep. Gekker vond zij dat die vrouw zei dat ze een mens was en toch ook géén mens; hoe kon dat nou?

Maar opnieuw stoorde de oude vrouw Lotte in haar gedachten. ‘Vraag het maar op school,’ en zij giechelde schril: ‘hì, hì, hì...’

Thuis liep Lotte naar de kamer van Saul. Hij was er en zat achter een wiskundeboek.

‘Ben je weer bij die heks geweest?’ vroeg hij, zonder om te kijken. ‘Ik ruik het aan je. Je begint aardig naar heks te ruiken.’

‘Flauw!’ zei Lotte. ‘Denk jij dat je een mens kan zijn en toch ook tegelijk géén mens?’

Saul draaide zich met een ruk om. ‘Wie beweert dat? Die zogenaamde heks van je?’

‘Weet je het antwoord of niet?’

Saul dacht na. ‘Heb je wel eens gehoord van een muilezel?’

Lotte schudde haar hoofd.

‘Dat is de baby van een ezel en een paard. Hoe zou jij dat noemen?’

‘Een *Pezel* of een *Zaard*. Zoiets.’

‘Maar de baby van een ezel is een ezel en de baby van een paard is een paard. Dus zou je kunnen zeggen dat de baby van een paard en een ezel een paard is maar toch ook géén paard.’

‘Of een ezel en toch ook géén ezel.’ Lotte knikte heftig.

Op school vroeg Lotte aan de juf of heksen bestaan.

De juf keek haar meewarig aan. ‘Lieve Lotte! Je bent nu elf jaar. Dan weet je toch wel dat heksen alleen in sprookjes bestaan. Vroeger geloofden mensen in heksen, maar nu echt niet meer!’

‘Wat waren dat dan voor heksen, vroeger?’ vroeg Lotte.

‘Tja,’ zei de juf. ‘Dat is een lang verhaal. Mensen hebben altijd geloofd dat heksen bestaan. Dat zijn bijna altijd vrouwen die kunnen toveren. Zij hebben een slechte naam; mensen denken dat heksen kwaad doen.’

‘Maar hebben heksen ooit echt bestaan, juf?’

‘Nee! Echt niet, hoor. Vroeger dachten ze dat heksen bijna geen gewicht hadden; dat zij zo licht waren als een veertje. En als ze dan dachten dat iemand een heks was, werd zo iemand gewogen op een weegschaal.’

‘En woog die dan een veertje?’

‘Nee, natuurlijk niet. Een mens kan toch niet zó licht zijn. Een volwassen vrouw weegt al gauw vijftig kilo. En dan ben je een kleintje. Hoeveel weeg jij?’

‘Weet ik niet,’ zei Lotte. ‘Dan was natuurlijk nooit iemand een heks?’

‘Toch wel,’ zei juf. ‘Want dan gebruikten zij een weegschaal met valse gewichten en dan leek het net alsof iemand waarvan ze dachten dat het een heks was, bijna niets woog.’

‘Oooh, wat gemeen!’ zei Lotte.

‘Ja, heel gemeen,’ zei juf, ‘en daarom was er één weegschaal in Nederland, waar je echt goed gewogen werd. Dat was in Oudewater, een klein stadje in de provincie Utrecht. Daar staat nog steeds een heel oude weegschaal. Als je je laat wegen, krijg je een certificaat; dat is een deftig papier met een stempel, waarop staat hoeveel je weegt.’

‘Zullen wij daar eens naartoe gaan, juf?’

‘Vraag het in de klas, dan gaan we erheen met ons schoolreisje.’

De volgende dag ging Lotte naar het tuinhuisje. Zij had een lange, dikke jas aangedaan en een bivakmuts op haar hoofd gezet, zodat zij geen last had van de doornige struiken en dichte heesters. Zij klopte netjes op de deur en ging naar binnen.

Daar zat de oude vrouw weer achter haar pruttelende potjes.

‘Je komt als geroepen,’ zei zij en pakte met een snelle beweging de po onder haar stoel vandaan.

‘Doe maar gauw je plas.’

‘Mag ik u wat vragen, tante Germa?’

‘Als je daarna meteen je plas doet.’

‘Tante Germa, heeft u een certificaat?’

‘Een certificaat? Wat is dat voor iets?’

‘Dat is een papier dat u gewogen bent als heks in Oudewater.’

Certificaet van weginghe in der stede Wlaga tot Oudewater

Door den bedienaar der stede Wlaga tot Oudewater woort aan een
pegslycken mijs desen cont gedaen ende gecertificeert dat

in der stede Wlaga heeft gewogen   ponden sodanige gewichte,
als men ordinaris albaer is gebruyckende, accorderende dit gewichte
wel met de naturlycke proportien des lichaems.

Ende also men gehouden is de waarheydt getuygenisse te doene so
is hieraan afgegeven dese open brieft van certificatie omme den
gewogene daermede te dienen in tijdt en wijlen sulckx nodig en te
rade wesen mochte.

Sonder argelist, des 't omronde boesien van der Stede Zegel

Also gedaen in den jare ons Heeren Dussent negent hondert
op den

A. Vermeij

‘Hi, hi, hi...,’ giechelde de vrouw. ‘Hi, hi, hi...! Zo, dat weet jij ook al. Nou, meisje, dat zal ik je laten zien!’ Zij stond op van haar stoel, draaide het vlammetje onder de pan wat lager, en stommelde naar een oude kast. Ze trok een la open en rukte er met een bitse beweging een papier uit.

‘Kijk, meisje de uil. Hier is mijn certificaat. Ik weeg nog geen kilo!’

Lotte keek op het papier. ‘Hier staat dat u vijftig kilo weegt. Jokt u tegen mij?’

‘Hi, hi, hi...,’ lachte de vrouw. ‘Meisje, meisje. Ik zal het je vertellen. Maar eerst moet je plassen.’

‘Nee, eerst moet u het vertellen, tante Germa. Want hier klopt helemaal niets van.’

De vrouw lachte nog wat en ging weer zitten. Zij draaide het vlammetje hoger.

‘Meisje de uil, ik zal het je vertellen. Ga zitten.’

Lotte ging zitten op een gammele stoel bij de schoorsteen, naast de bezem waarmee zij over de tuin waren gevlogen.

‘Vroeger geloofden de mensen dat heksen bestonden en dus bestonden heksen ook. Nu geloven mensen niet meer in heksen en .... dan bestaan zij ook niet meer!’

‘Ja, zeg, tante Germa, u bent me er eentje! U zegt zelf dat u heks bent. Moet ik u geloven of niet?’

‘Jij bent nog jong, meisje de uil; jij mag nog vragen stellen. Omdat mensen nu niet meer geloven dat heksen echt bestaan, moeten wij heksen ons verstoppen. Een paar maal per jaar komen alle heksen bij elkaar in Oudewater. Als er nieuwe heksen zijn, worden zij gewogen op de heksenweegschaal.’

Een tijdje later hoorde Lotte weer getik tegen haar slaapkamerraam.

‘Verdorie,’ dacht zij. Tante Germa, natuurlijk. Wat moet zij nu weer?’

Lotte deed de deur van haar balkonnetje open en vroeg met een slaperig stemmetje wat tante Germa kwam doen.

De vrouw had een hoge puntmuts op en de bezem tussen haar benen. Zij gebaarde Lotte dat zij achter haar op de bezem moest komen zitten.

‘Hier is een kussentje voor je,’ zei zij tegen Lotte. ‘En hou je goed aan mij vast.’

Lotte sloeg één been over de bezem en duwde het kussentje onder haar billen. De vrouw pakte een cape en sloeg die om de schouders van Lotte. ‘Tegen de kou,’ zei ze. ‘Want we gaan een flinke reis maken.’

Direct daarna steeg de bezem op en verhief zich statig boven het huis van Lotte. Ze draaiden een klein rondje boven de schoorsteen en suisden zij weg.

‘Waar gaan wij heen, tante Germa?’

‘Dat zul je wel zien, hi, hi, hi....’

Lotte hield zich met één hand achter zich vast aan de bezemsteel en met haar andere hand greep zij de mantel van de vrouw. Geboeid keek zij naar het landschap onder zich dat door de maan beschenen werd. Zij zag dorpen en wegen met auto’s en zij vlogen vlak langs een hoge paal met een ooievaarsnest. De ooievaar keek hen verbaasd na en klepperde luid.

‘Ja, ja, Lotte, dat ziet een ooievaar niet zo vaak. Hi, hi, hi...’

Na een tijdje zette de bezem de daling in boven een stadje.

‘Dit is Oudewater,’ riep de vrouw over haar schouder naar Lotte. ‘Nou zal je wat gaan beleven, meisje de uil!’

De vrouw stuurde de bezem behendig tussen de huizen door en vloog pardoos door het raam van een heel oud huis met een trapgevel. Daar landden zij op zolder.

De oude vrouw deed haar vinger voor haar lippen. ‘Ssst! Je mag nu niet meer praten, maar je moet goed luisteren.’ Zij deed een luik open en Lotte zag beneden een ruime kamer, verlicht door grote kaarsen, en een tiental gedaanten die, net als tante Germa, een lange zwarte jurk aan hadden en een puntmuts op hun hoofd.

‘Kijk daar,’ zei de vrouw zachtjes en zij wees op een stelling midden in de zaal. ‘Dat daar is de heksenweegschaal.’

Lotte keek geboeid naar beneden.

‘Straks gaan wij een nieuwe heks wegen.’ En weg was zij. De vrouw stommelde een trap af en Lotte zag door het luik dat zij een plaatsje zocht in de kring.

De heksen kwebbelden met elkaar, tot er een opstond en de anderen stil werden. De heks die was opgestaan, liep naar de weegschaal.

‘Goeie hemel. Het is tante Germa!’

Lotte ging op haar knieën zitten om beter te kunnen zien wat zich daar beneden afspeelde.

Tante Germa wenkte naar iemand in de kring, die opstond en op een houten vlonder ging staan die aan vier touwen vlak boven de grond hing. De vier touwen zaten vast aan een hefboom, waar aan de andere kant ook een vlonder boven de grond hing, met gewichten erop.

Tante Germa stond bij de gewichten. Zij zette er een paar op en haalde er een paar af.

De vlonder waar de andere heks op stond bewoog een beetje heen en weer.

‘Twee kilo en vierenzestig gram,’ zei tante Germa luid.

Lotte onderdrukte een kreetje en beneden steeg gejuich op.

‘Hoera!’ hoorde Lotte. ‘Hoera, hoera! Er is een nieuwe heks gekomen!’

‘Hoe kan dat nou,’ dacht Lotte, die gezien had dat er grote ijzeren gewichten op de andere vlonder waren gezet. Zij wachtte gespannen wat er verder ging gebeuren. Maar er gebeurde niets bijzonders meer. De heksen liepen door elkaar heen en kwebbelden erop los.

Na een tijdje pakten zij de één na de ander hun bezem, deden een deur open en laag vliegend verdwenen zij naar buiten.

Lotte, die ademloos had gekeken, wachtte op tante Germa die spoedig de trap opkwam.

‘Nou, Lotte? Wat vond je ervan? Dat had je niet gedacht, hè?’

‘Gossie, tante Germa. Wat een boel heksen! Maar wat ik niet begrijp, is: u zette grote gewichten op de vlonder en toch woog die andere heks maar twee kilo en nog wat. Dat kan toch niet?’

De vrouw aarzelde even. ‘Luister, Lotte de uil. Toen de mensen nog in heksen geloofden, zetten zij een gewicht van vijftig kilo op de schaal, maar schreven er op dat het maar vijf kilo was. Als er dus een vrouw van vijftig kilo op de vlonder stond, dan zeiden die mensen dat zij maar vijf kilo woog. Snap je dat?’

Lotte knikte.

‘Maar nu geloven mensen niet meer in heksen en daarom doen wij het omgekeerde: wij hebben hier een eigen kast met gewichten en als wij een heks wegen van vijf kilo, zetten wij er aan de andere kant een gewicht bij waar vijftig kilo op staat. Snap je het allemaal?’

Lotte dacht diep na, maar zij snapte het niet.

Zij liepen de trap af en de vrouw zette een gewicht waar vijftig kilo op stond op de ene vlonder. Daarna ging zij op de andere vlonder staan. De vlonder bewoog een beetje heen en weer, maar bleef vlak boven de grond zweven.

‘Dan weegt u dus vijftig kilo, tante Germa.’

De vrouw lachte. ‘Til dat gewicht maar eens op!’

Lotte tilde het gewicht op. Het was zó licht dat zij zowat omviel.

‘Til mij dan maar op. Probeer het.’

‘Dat kan ik niet. U bent veel te zwaar!’

Met tegenzin pakte Lotte de vrouw om haar middel en tot haar verbazing tilde zij haar gemakkelijk omhoog.

‘Tante Germa, hoe kan dat nou? U weegt niet meer dan een boodschappentas met drie pakken halfvolle melk, een stuk biologische kaas uit de Beemster en stoofpeertjes voor vier personen?’

‘Zie je nou wel! Ik weeg bijna niets. Een echte heks weegt bijna niets.’

‘Waar is dat allemaal voor?’

‘De mensen willen bedrogen worden, Lotte de uil. Als mensen geloven dat heksen bestaan, zetten zij een gewoon mens op de weegschaal met aan de andere kant een gewicht van vijftig kilo, waar *vijf* kilo op staat. En als zij niet in heksen geloven, dan zetten zij een heks op de weegschaal, met aan de andere kant een gewicht van vijf kilo waar *vijftig* op staat.’

Lotte keek een tijdje voor zich uit. ‘Tante Germa, ik vind het allemaal heel oneerlijk. Van gewone mensen worden met valse gewichten heksen gemaakt, en u maakt van heksen met valse gewichten weer gewone mensen. Mooie boel!’

De oude vrouw zette de gewichten terug in een kast en pakte haar bezem.

‘Kom, Lotte de uil, we gaan weer naar huis. Het is mooi geweest. Je bent nog jong en dan mag je de waarheid weten. Maar als je groot bent, zal je de waarheid vergeten zijn. Dan vertel je aan je kinderen sprookjes over heksen en als die dan vragen: Mama Lotte, bestaan heksen echt? dan antwoord je: Welnee, lieve kinderen. Wie gelooft er nu nog in heksen?’

Rudi van der Velde (2012)

Fragment uit: L.H. Wiener Nestor (Uitg. Contact, 2003)